



Maris Lauri  
Justiitsministeerium

Teie: 09.05.2022 nr JUM/22-0553/-1K

Meie: 20.06.2022 nr 1-7/128-3

**Erakonnaseaduse ja krediidasutuste seaduse  
muutmise seaduse eelnõu kooskõlastamine  
märkustega**

Austatud minister

Täname, et esitasite kooskõlastamiseks erakonnaseaduse ja krediidasutuste seaduse muutmise seaduse eelnõu (edaspidi *eelnõu*). Kooskõlastame eelnõu järgmiste märkustega.

1. Eelnõu § 1 punkti 20 osas palume selgitada, kas sidusorganisatsiooni seos valimisliiduga on teadlikult välistatud ning pole saanud käsitlust või tuleks seda diskussiooni avada ja kaaluda vajaliku täienduse tegemist. Nimelt on valimisliidud aktiivsed kohalike omavalitsuste volikogude valimistel ning sellele eelneval ja järgneval perioodil. Isegi kui mittetulundusühing on registreerimata, võib tal olla kokkupuudet nn sidusorganisatsioonidega ja tegevustega erakondade juures, mida on soov ning vajadus eelnõuga senisest enam reguleerida. Seetõttu teeme ettepaneku kaaluda valimisliitude osas erakondadega sarnase seotuse loomist.

Ühtlasi märgime, et antud muudatusega antakse erakondade rahastamise järelevalve komisjonile õigus otsustada, millised mittetulundusühingud ja sihtasutused on sidusorganisatsioonid. Eelnõu § 1 punkti 28 muudatuse kohaselt on mittetulundusühingu või sihtasutuse ainus võimalus sellist otsust vaidlustada kohtusse pöördumise teel.

Siseministeeriumi hinnangul peaks enne kohtusse pöördumist, olema võimalus sellist otsust ka kohtueelselt vaidlustada. Leiame, et sidusorganisatsiooniks määratud organisatsioonil peab olema võimalus esitada vastuväiteid erakondade rahastamise järelevalve komisjonile, kellel omakorda tuleb esitatud vastuväiteid kaaluda ja põhjendada nende arvestamata jätmist.

2. Eelnõu § 1 punktiga 21 muudetakse erakonnaseaduse § 12<sup>6</sup> lõikeid 4 ja 5 ning lõikega 5 reguleeritakse erakondade kohustust teavitada erakondade rahastamise järelevalve komisjoni oma sidusorganisatsioonidest.

Palume kaaluda, kas selline meede on piisav või tuleks läbipaistvust silmas pidades avalikustada ka seotud sidusorganisatsioonide nimed kas erakondade veebilehtedel või erakondade rahastamise järelevalve komisjoni kodulehel. Avalikustamine annaks avalikkusele ja valijale selgema ülevaade, kuidas poliitikat tehakse ja millised organisatsioonid poliitilise lt aktiivsed võivad olla.

3. Eelnõu § 1 punktis 27 esitatud erakonnaseaduse § 12<sup>12</sup> lõike 3 esimese lause (valitsusasutus peab riigieelarve igakuist eraldist lõikes 2 nimetatud korralduse alusel vähendama alates korralduse saamise kuule järgnevast kalendrikuust) osas märgime, et kui erakondade rahastamise järelevalve komisjon annab näiteks korralduse kalendrikuu viimasel päeval, siis ei tohi eraldist riigieelarvest maksta järgmisel kuul kogu summas. Samas on Siseministeeriumil kohustus maksta eraldis välja kuu viiendaks kuupäevaks. Leiame, et kuu viimase päeva ja järgmise kuu viienda kuupäeva vahel on liiga vähe aega, et teha Riigi Tugiteenuste Keskusele (edaspidi RTK) teavitus eraldise väljamaksmiseks väiksemas summas. Siseministeerium peab RTK-le andma maksete info vähemalt kaks tööpäeva enne maksetähtaega. Kui erakondade rahastamise järelevalve komisjoni korraldus tuleb kuu viimasel päeval, mis juhtub olema näiteks reede, siis ei jõua Siseministeerium kõiki reegleid arvesse võttes järgmisest kuust seda korraldust täita.

Teeme ettepaneku sõnastada § 12<sup>12</sup> lõige 3 järgmiselt:

*„(3) Valitsusasutus peab riigieelarve igakuist eraldist lõikes 2 nimetatud korralduse alusel vähendama alates korralduse saamise kuule järgnevast kalendrikuust, kui korraldus on valitsusasutusele esitatud hiljemalt kalendrikuu 20. kuupäevaks. Kui korraldus esitatakse valitsusasutusele peale kalendrikuu 20. kuupäeva, vähendatakse riigieelarvelist igakuist eraldist alates ülejäärgmisest kuust. Eraldist vähendatakse kuni 50 protsendi ulatuses niikaua, kuni keelatud annetuse summa on eraldisetest täies ulatuses kinni peetud, kuid mitte kauem kui 12 kuud.“*

4. Seletuskirja leheküljel 30 märgitakse, et „eelnõuga [---] kaotatakse valimisliitude jaoks kohustus esitada ERJK-le kvartaliaruandeid vastuvõetud annetuste kohta;“.

Märgime, et selline muudatus tähendaks erakonnaseaduse § 5<sup>1</sup> lõike 2 kehtetuks tunnistamist, kuid vastavat muudatust eelnõus ega seletuskirjas ei ole. Ühtlasi juhime tähelepanu, et seletuskirja leheküljel 8 on märgitud, et „Siinse eelnõuga valimisliitude aruandluskohustust ei muudeta.“.

5. Peame vajalikuks välja tuua, et regulatsiooni muudatused võivad kaasa tuua võimalike väärteomenetluste arvu suurenemise Politsei- ja Piirivalveametile. Kõnealusele asjaolule ei ole eelnõu seletuskirja mõjude analüüsis tähelepanu pööratud ega sisulist hinnangut antud. Palume seletuskirja mõjude analüüsi selles osas täiendada.

6. Täiendavalt juhime tähelepanu Riigikohtu kriminaalkolleegiumi 28.09.2020 otsusele kohtuasjas nr 4-20-1259 milles on sedastatud, et „Erakonna nimetatud liige tohib osaleda ERJK otsuse või toimingute tegemises ka juhul, kui otsuse või toimingute adressaadiks on erakond, mille juhtimis- või kontrollorganisatsiooni ERJK liige ise kuulub (KVS § 7 lg 1 p 3) või millel on ERJK liikmele KVS § 7 lg 1 p-s 4 kirjeldatud mõju. Erakonna nimetatud ERJK liige ei tohi aga osaleda otsuse või toimingute tegemises iseenda või mõne temaga seotud isiku (nt KVS § 7 lg 1 p-s 1 loetletud lähedase või KVS § 7 lg 1 p 2 tunnustele vastava äriühingu) suhtes.“.

Palume selgitada, kas Justiitsministeerium plaanib antud erisust kajastada erakonnaseaduses või korruptsioonivastases seaduses või piisab Justiitsministeeriumi hinnangul edaspidiseks tõlgendamiseks viidatud Riigikohtu lahendist.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Kalle Laanet  
kaitseminister siseministri ülesannetes

Ragnar Kass 6125230  
ragnar.kass@siseministeerium.ee